

DIREKTNA ISPORUKA

1. OPĆENITO

Direktiva Vijeća 2008/118/EZ od 16. prosinca 2008. o općem sustavu trošarina¹ je temeljni europski propis kojim se uređuje opći okvir trošarinskog oporezivanja (uključujući opće uvjete i pravila kretanja te nadzor kretanja trošarinskih proizvoda između država članica Europske unije) odnosno predstavlja pravni temelj harmonizacije trošarinskog oporezivanja na razini Europske unije.

Direktiva, između ostalog, propisuje i institut direktne isporuke, odnosno mogućnost za države članice odredišta da pod uvjetima koje same utvrde, dopuste gospodarskim subjektima sa statusom ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta ili registriranog primatelja primitak trošarinskih proizvoda u sustavu odgode plaćanja trošarine na mjestu direktne isporuke na njihovom teritoriju, a koje je različito od mjesta primitka navedenog u njihovim statusnim odobrenjima. Pri tome je bitno naglasiti da, iako se trošarinski proizvodi u tom slučaju zaprimaju na mjestu direktne isporuke, taj ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta ili taj registrirani primatelj su odgovorni za podnošenje potvrde o primitku pošiljke putem računalnog sustava za razmjenu podataka o kretanju i nadzoru kretanja trošarinskih proizvoda - EMCS sustava².

Institut direktne isporuke propisan je harmoniziranim europskim trošarinskim zakonodavstvom kao opcionalan, odnosno državama članicama Europske unije prepuštena je odluka o njegovom normiranju u okviru nacionalnog prava.

Ova opcionalna odredba uvedena je u nacionalni trošarinski sustav 2015. godine³ i odnosila se inicijalno samo na trošarinske proizvode iz kategorije alkohol i alkoholna pića te energenti, međutim 2017. godine⁴ primjena instituta direktne isporuke proširena je i na duhanske prerađevine, odnosno od 1. siječnja 2017. godine u primjeni je i mogućnost odobravanja primanja duhanskih prerađevina u sustavu odgode plaćanja trošarine na mjestu direktne isporuke u Republici Hrvatskoj. Pri tome je važno naglasiti da se direktna isporuka za primanje duhanskih prerađevina može odobriti samo za kretanja između druge države članice i Republike Hrvatske (EU kretanja), a ne i za kretanja koja započinju i završavaju na teritoriju Republike Hrvatske (nacionalna kretanja).

Nacionalno trošarinsko zakonodavstvo (članak 43. Zakona o trošarinama, „Narodne novine“, broj 106/2018 i 121/2019) propisuje da nadležni carinski ured može ovlaštenom držatelju trošarinskog skladišta i registriranom primatelju odobriti da trošarinske proizvode prima u sustavu odgode plaćanja trošarine na mjestu direktne isporuke u Republici Hrvatskoj, pri čemu se mjestom direktne isporuke smatra mjesto različito od lokacije trošarinskog skladišta odnosno različito od mjesta primitka trošarinskih proizvoda određenog odobrenjem za registriranog primatelja.

¹ Direktiva Vijeća 2008/118/EZ od 16. prosinca 2008. o općem sustavu trošarina i koja ukida Direktivu 92/12/EEZ (SL L 9, 14. 1. 2009., str. 12.).

² Sustav kontrole kretanja trošarinskih proizvoda (*engl.* Excise Movement and Control System – EMCS)

³ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trošarinama („Narodne novine“, broj 100/2015 - stupio na snagu 26. rujna 2015.).

⁴ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trošarinama („Narodne novine“, broj 115/2016 - stupio na snagu 1. siječnja 2017.).

Institut direktne isporuke primjenjuje se na:

- **nacionalna kretanja alkohola i alkoholnih pića te energenata**, odnosno predviđa mogućnost primanja tih proizvoda na mjestu direktne isporuke u Republici Hrvatskoj u okviru kretanja koja počinju i završavaju na teritoriju Republike Hrvatske
- **EU kretanja alkohola i alkoholnih pića, energenata te duhanskih prerađevina**, odnosno predviđa mogućnost primanja tih proizvoda na mjestu direktne isporuke u Republici Hrvatskoj iz druge države članice.

Svako pojedino mjesto direktne isporuke mora biti odobreno od strane nadležnog carinskog ureda u redovnom postupku te navedeno u statusnom trošarinskom odobrenju (adresa i pripadajuća identifikacijska oznaka tog mjesta direktne isporuke, kao i naziv te trošarinski broj oslobođenog korisnika trošarinskih proizvoda ako se mjesto direktne isporuke nalazi na lokaciji pogona tog oslobođenog korisnika).

U slučaju nacionalnih kretanja primatelj može biti isključivo:

- osoba sa statusom ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta kojem je odobreno primanje trošarinskih proizvoda (iz kategorije alkohol i alkoholna pića i/ili energenti) na mjestu direktne isporuke.

U slučaju EU kretanja primatelj može biti:

- osoba sa statusom ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta ili registriranog primatelja kojem je odobreno primanje trošarinskih proizvoda (iz kategorije alkohol i alkoholna pića i/ili energenti i/ili duhanske prerađevine) na mjestu direktne isporuke.

Primitak trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke ne može se odobriti povremeno registriranom primatelju.

Kretanje primjenom direktne isporuke s isporukom na točno određeno mjesto direktne isporuke je jedino moguće nakon što je isto odobreno od strane nadležnog carinskog ureda.

2. POČETAK KRETANJA

Obzirom da je za svaku otpremu trošarinskih proizvoda u sustavu odgode plaćanja trošarine pošiljatelj dužan podnijeti elektronički trošarinski dokument (e-TD) putem EMCS sustava (najranije 7 dana prije datuma otpreme naznačenog na e-TD-u, a najkasnije na dan otpreme), bitno je naglasiti da postoje određene specifičnosti u odnosu na način popunjavanja e-TD-a ukoliko se pošiljka namjerava otpremiti na mjesto direktne isporuke. Dakle, pošiljatelj (ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta u Republici Hrvatskoj - u slučaju nacionalnih kretanja; ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta ili registrirani pošiljatelj iz druge države članice – u slučaju EU kretanja) navodi u e-TD-u:

- u polju *Šifra odredišta*: šifru 4 = direktna isporuka
- u podatkovnoj skupini *Primatelj*: podatke o trošarinskom broju, nazivu i adresi ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta iz Republike Hrvatske odnosno registriranog primatelja iz Republike Hrvatske koji ima odobrenje za primanje trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke
- u podatkovnoj skupini *Mjesto isporuke*: adresu odnosno identifikacijsku oznaku mjesta direktne isporuke.

Trošarinski proizvodi se isporučuju izravno na mjesto direktne isporuke.

Ukazuje se da je odgovornost primatelja u Republici Hrvatskoj da pošiljatelju dostavi sve informacije koje su nužne za ispravno popunjavanje e-TD-a, uključujući adresu mjesta direktne isporuke, odnosno identifikacijsku oznaku mjesta direktne isporuke.

Navedeno znači da pošiljatelj ne mora nužno biti upoznat sa stvarnom adresom mjesta direktne isporuke, ako primatelj (zbog poslovnih ili drugih razloga) to ne želi, u tom slučaju pošiljatelj u e-TD-u navodi samo identifikacijsku oznaku mjesta direktne isporuke.

3. ZAVRŠETAK KRETANJA

Ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta ili registrirani primatelj iz Republike Hrvatske koji ima odobrenje za primanje trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke u obvezi je potvrditi primitak trošarinskih proizvoda koji su zaprimljeni na mjestu direktne isporuke podnošenjem potvrde o primitku putem EMCS sustava. Potvrdu o primitku je dužan podnijeti odmah, a najkasnije petog radnog dana nakon primitka trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke.

U potvrdi o primitku ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta ili registrirani primatelj iz Republike Hrvatske u svojstvu primatelja konstatira količinu trošarinskih proizvoda koja je zaprimljena na mjestu direktne isporuke odnosno eventualna odstupanja (npr. manjkove ili viškove) u odnosu na količinu i podatke koje je pošiljatelj naveo u e-TD-u.

Ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta ili registrirani primatelj iz Republike Hrvatske sam dogovara način na koji će biti obaviješten o tome da su trošarinski proizvodi stigli na mjesto direktne isporuke, kao i o zaprimljenim količinama.

4. OBVEZA OBRAČUNAVANJA TROŠARINE

Obveza obračunavanja trošarine za trošarinske obveznike (ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta ili registrirani primatelj) koji imaju odobrenje za primanje trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke nastaje u trenutku zaprimanja trošarinskih proizvoda u mjesto direktne isporuke na teritoriju Republike Hrvatske. Trošarinu su dužni platiti u propisanim rokovima.

Iznimno, uz zadovoljavanje propisanih uvjeta, nije u obvezi obračunati trošarinu:

- ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta ako je mjesto direktne isporuke pogon oslobođenog korisnika
- registrirani primatelj koji istovremeno ima status oslobođenog korisnika trošarinskih proizvoda, i to na trošarinske proizvode obuhvaćene odobrenjem za oslobođenog korisnika.

5. ODOBRAVANJE MJESTA DIREKTNE ISPORUKE

Gospodarski subjekti koji započinju poslovanje s trošarinskim proizvodima, a žele koristiti institut direktne isporuke podnose zahtjev za izdavanje odobrenja za primanje trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke istovremeno sa zahtjevom za izdavanje trošarinskog odobrenja za ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta ili zahtjevom za izdavanje odobrenja za registriranog primatelja na način i uz uvjete kao što je propisano nacionalnim trošarinskim zakonodavstvom (Zakon o trošarinama, „Narodne novine“, br. 106/2018 i 121/2019; Pravilnik o trošarinama, „Narodne novine“, br. 1/2019 i 1/2020).

Ako se tijekom poslovanja gospodarskom subjektu koji ima status ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta ili registriranog primatelja javi potreba za primjenom instituta direktne

isporuke, isti će carinskom uredu nadležnom prema svom sjedištu, odnosno sjedištu podružnice, odnosno prebivalištu podnijeti pisani zahtjev za odobravanje primitka trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke u okviru već postojećeg statusnog trošarinskog odobrenja odnosno odobrenja za registriranog primatelja. S tim u svezi ukazuje se da u slučaju kada je registriranom primatelju već odobreno mjesto primitka na lokaciji različitoj od sjedišta tvrtke, a isti podnese pisani zahtjev za primjenu instituta direktne isporuke, sve lokacije koje ispunjavaju propisane kriterije (uključujući i prethodno odobreno mjesto primitka) biti će odobrene kao mjesta direktne isporuke.

U inicijalnom zahtjevu za poslovanje s trošarinskim proizvodima koje uključuje i zahtjev za odobravanje direktne isporuke, odnosno u zahtjevu za odobravanje primitka trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke u okviru već postojećeg statusnog odobrenja, gospodarski subjekt/trošarinski obveznik mora, između ostalog, navesti mjesto direktne isporuke (jedno ili više) i njegovu identifikacijsku oznaku (maksimalno 10 alfanumeričkih znakova koje određuje podnositelj zahtjeva).

Odobravanje poslovanja putem direktne isporuke podliježe zadovoljavanju određenih kriterija, kao i poslovne opravdanosti za takvo poslovanje.

Za mjesto direktne isporuke može se odobriti prostor koji udovoljava sljedećim kriterijima:

- odgovarajući prostor na teritoriju Republike Hrvatske sa prostorno-operativnim kapacitetima i logističkim svojstvima mjesta primitka, uključujući odgovarajući sustav mjerenja za trošarinske proizvode koji se zaprimaju (skladišni i /ili proizvođački prostor)
- prostor koji je u vlasništvu, odnosno zakupu/najmu ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta ili registriranog primatelja, a koje je različito od mjesta primitka navedenog u trošarinskom odobrenju, odnosno odobrenju za registriranog primatelja (npr. benzinske postaje, pogon oslobođenog korisnika trošarinskih proizvoda i sl.) i/ili prostor koji nije u vlasništvu ili stvarnom posjedu ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta ili registriranog primatelja (lokacija krajnjeg kupca)
- prostor koji posjeduje sustav računovodstvenog praćenja poslovanja i vođenja evidencija i
- prostor u kojem se može osigurati provedba nadzora.

Posebno se ističe da nadležni carinski ured ne donosi opće odobrenje za direktnu isporuku, već svako pojedino mjesto direktne isporuke mora biti odobreno od strane nadležnog carinskog ureda u redovnom postupku te navedeno u statusnom odobrenju (adresa i pripadajuća identifikacijska oznaka tog mjesta direktne isporuke). Poslovanje primjenom direktne isporuke s isporukom na točno određeno mjesto direktne isporuke je jedino moguće nakon što je isto odobreno od strane nadležnog carinskog ureda.

Odobrenja za primanje trošarinskih proizvoda na mjestu direktne isporuke, kao i statusna odobrenja u okviru kojih se izdaju, vrijede do opoziva.